

Rapport første halvår 2020

IMDi minoritetsrådgivere og integreringsrådgivernes arbeid

Tallrapportering på arbeidet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold

IMDi
Integrerings- og
mangfoldsdirektoratet

Denne rapporten beskriver hvordan Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) sine minoritetsrådgivere og integreringsrådgiverne har jobbet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, herunder tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, første halvår 2020.

Hensikten med rapporten er å sammenfatte funn og tendenser fra halvåret som har gått, og se utvikling på feltet sammenlignet med tidligere år og i sammenheng med det overordnede kunnskapsgrunnlaget.

Covid-19-pandemien har påvirket arbeidet til IMDis minoritetsrådgivere og integreringsrådgiverne i første halvår 2020. Nedstengte skoler og ambassader gjorde at minoritetsrådgiverne og integreringsrådgiverne fra medio mars måtte følge opp enkeltsaker fra hjemmekontor og via digitale hjelpemidler. Funn og tendenser fra første halvår 2020 må derfor sees i lys av den ekstraordinære situasjonen som har vært i denne perioden.

«Retten til å bestemme over eget liv»

Regjeringens handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse «Retten til å bestemme over eget liv» er en helhetlig satsning som har flere operative grep for å sette flere unge i Norge fri fra negativ sosial kontroll og tvang i ulike former. Minoritetsrådgiver- og integreringsrådgiverordningen er sentrale tiltak i denne handlingsplanen.

Om minoritetsrådgiverordningen

IMDis 49 minoritetsrådgivere er utplassert ved utvalgte ungdoms- og videregående skoler over hele landet¹. IMDis minoritetsrådgivere skal bidra til at flere barn og unge som står i fare for, eller utsettes for, negativ sosial kontroll og/eller æresrelatert vold, herunder tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, får råd, veiledning og oppfølging i tråd med sine behov og rettigheter.

Om integreringsrådgiverordningen

Spesialutsendinger for integreringssaker (integreringsrådgiverne) er utsendte ved utvalgte utenriksstasjoner. Integreringsrådgiverne skal yte konsulær bistand til personer som er utsatt for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, herunder tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Integreringsrådgiverne skal også bidra til kompetanseheving i tjenesteapparatet i Norge gjennom råd og veiledning i enkeltsaker og gjennom kompetansehevingstiltak. Integreringsrådgiverne skal videre etablere og bygge nettverk i Norge og i utlandet og bidra med anbefalinger og innspill til utviklingen av fagfeltet. Integreringsrådgiverne er per i dag utstasjonert på ambassadene i Ankara, Amman, Islamabad og Nairobi.

¹ Oversikt over skoler med IMDis minoritetsrådgivere: <https://www.imdi.no/negativ-sosialkontroll/minoritetsradgivere-pa-ungdomskoler-og-videregaende-skoler>

Nøkkeltall første halvår 2020

Det finnes ikke sikre tall på hvor mange som er utsatt for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, herunder tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Innrapporterte tall fra integreringsrådgivere og minoritetsrådgivere gir likevel indikasjoner på tendenser og utvikling over tid.

IMDis minoritetsrådgivere har de første seks månedene av 2020 gitt råd og veiledning i 285 saker. Dette er en liten økning sammenlignet med første halvår i 2019, og en markant økning siden første halvår 2018. I likhet med tidligere år omhandlet omtrent halvparten av sakene negativ sosial kontroll. Det er fremdeles flest jenter som får bistand, og sakene har i størst grad involvert personer med opprinnelse fra Syria og Irak.

Integreringsrådgiverne har gitt råd og veiledning i totalt 127 saker første halvår av 2020. Dette er relativt stabilt sammenlignet med første halvår 2019, men en markant økning fra første halvår 2018. Over halvparten av sakene omhandler personer som er *etterlatt i utlandet*. Det er flest jenter som får bistand, og sakene har i størst grad involvert personer med opprinnelse fra Somalia, Irak og Syria.

IMDis minoritetsrådgivere

Covid-19 har preget minoritetsrådgivernes arbeid i første halvår 2020. Nedstengte skoler og digital oppfølging gjorde det utfordrende for IMDis minoritetsrådgivere å komme i kontakt med og følge opp sårbare barn og unge. Tallene fra første halvår 2020 viser likevel at 285 personer har fått bistand fra en av IMDis minoritetsrådgivere. Dette er en liten økning sammenlignet med første halvår i 2019, og en markant økning sammenlignet med første halvår 2018.

Økningen i antall saker i første halvår 2020 må ses i sammenheng med at det ble ansatt 11 nye minoritetsrådgivere på slutten av 2019. Samtidig må utviklingen også sees i lys av utfordringene med oppfølging av utsatte barn og unge under nedstengingen av skoler og tjenester i perioden mars-april 2020. Minoritetsrådgiverne opplevde en nedgang i henvendelser i perioden skolene var stengt, noe som kan ha sammenheng med manglende mulighet for fysiske møter og skjermede samtaler på skolen. Minoritetsrådgiverne opplevde særlig at det var færre «nye» barn og unge som tok kontakt enn normalt. Barn og unge som ikke hadde tatt kontakt med minoritetsrådgivere før pandemien, tok heller ikke kontakt med minoritetsrådgiver i denne perioden. Minoritetsrådgiverne fikk også henvist langt færre saker fra skoleansatte og ansatte i offentlige hjelpetjenester i denne perioden.

IMDis minoritetsrådgivere opplevde en økning i antall henvendelser etter gjenåpningen av skolene i april. Skolenes oppfølging av dropout-elever gjorde at minoritetsrådgivere etablerte nye relasjoner med elever som var utsatt for, eller stod i fare for å bli utsatt for, negativ sosial kontroll eller æresrelatert vold. Det økende antallet henvendelser til IMDis minoritetsrådgivere i denne perioden var også knyttet til sommerferieavviklingen. Flere elever uttrykte bekymring om sommerferie uten fristeder som aktiviteter, skoletilbud, deltidsjobber og feriemuligheter, og noen var bekymret for å oppleve en begrensning i sin frihet slik det var under nedstengingen i mars-april.

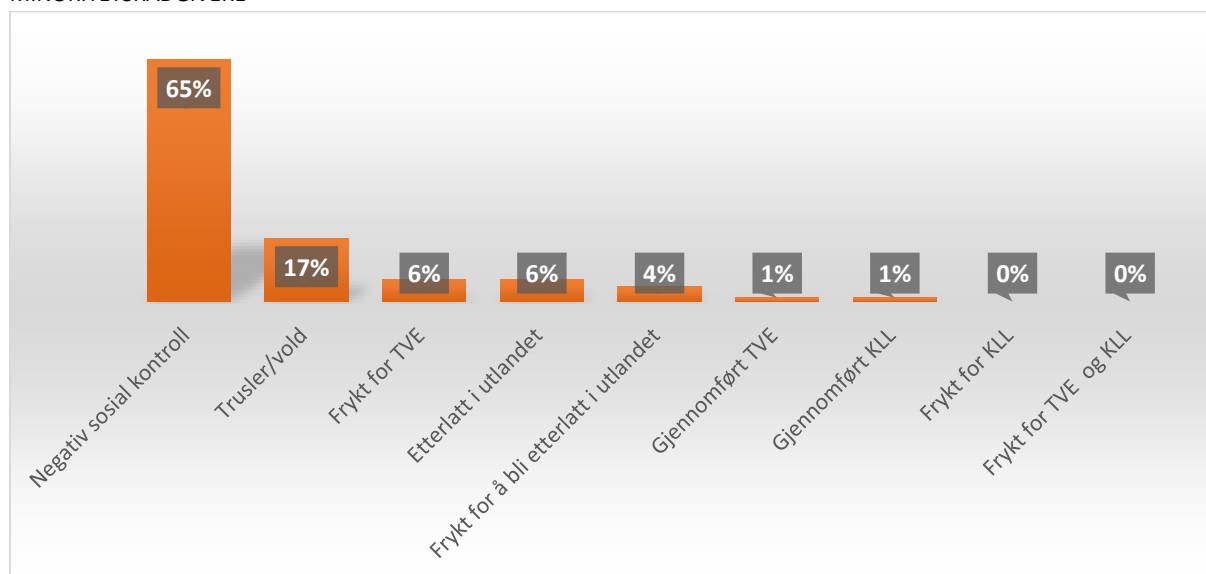
Nedgangen i antallet saker minoritetsrådgiverne fikk under nedstengingen av skolene i mars-april gir grunn til å frykte høye mørketall. IMDis minoritetsrådgivere vil følge utviklingen nøye videre nå som ungdommene er tilbake på skolen.

Hva handler sakene om?

I første halvår 2020 ble over halvparten av sakene minoritetsrådgiverne jobbet med kategorisert som *negativ sosial kontroll* (65 prosent), etterfulgt av *trusler/vold* (17 prosent) og *frykt for tvangsekteskap* (6 prosent).

43 prosent av sakene første halvår 2020 ble meldt til IMDis minoritetsrådgivere via en lærer/rådgiver ved skolen, 28 prosent ble meldt via den utsatte personen selv, 6 prosent via skolehelsetjenesten, 5 prosent fra flyktningetjenesten og 3 prosent via venner av utsatte. Resterende 15 prosent ble henvist via andre kanaler.

FIGUR 1. PROSENTVIS OVERSIKT OVER SAKSKATEGORIER I 2020 1.HALVÅR. KILDE: TALLRAPPORTERING MINORITETSRÅDGIVERE

Fordelingen mellom sakstypene første halvår 2020 er noenlunde lik sammenlignet med tilsvarende halvår i 2018 og 2019.

TABELL 1: OVERSIKT OVER SAKER FORDELT PÅ KATEGORI, 2018-2020 1. OG 2.HALVÅR KILDE: TALLRAPPORTERING MINORITETSRÅDGIVERE

Kategori	2018 1. halv	2018 2.halv	2019 1. halv	2019 2.halv	2020 1.halv
Negativ sosial kontroll	72	97	147	169	185
Trusler/vold	36	28	57	53	48
Frykt for TVE*	9	11	29	8	16
Etterlatt i utlandet	3	9	9	6	18
Frykt for å bli etterlatt i utlandet	10	12	15	21	10
Gjennomført TVE	1	4	5	6	3
Gjennomført KLL**	4	4	8	8	5
Frykt for KLL	1	1	0	1	0
Frykt for TVE og KLL	0	0	0	0	0
Totalt	136	166	270	272	285

*Tvangsekteskap

**Kjønnselestelse

TABELL 2: OVERSIKT OVER SAKER FORDELT PÅ KATEGORI 2015-2020. KILDE: TALLRAPPORTERING MINORITETSRAÐGIVERE

Kategori	2015	2016	2017	2018	2018 i %	2019	2019 i %	2020 1. halv	2020 1. halv i %
Negativ sosial kontroll	56	116	104	169	56 %	316	58 %	185	65 %
Trusler/vold	39	73	73	64	21 %	110	20 %	48	17 %
Frykt for TVE*	30	35	25	20	6 %	37	7 %	16	6 %
Etterlatt i utlandet	9	10	20	11	4 %	15	3 %	18	6 %
Frykt for å bli etterlatt i utlandet	6	11	11	22	7 %	36	7%	10	4 %
Gjennomført TVE	6	6	4	5	2 %	11	2%	3	1 %
Gjennomført KLL**	1	6	2	8	3 %	16	3 %	5	2 %
Frykt for KLL	0	4	0	1	0 %	1	0%	0	0 %
Frykt for TVE og KLL	0	0	0	2	1 %	0	0%	0	0 %
Totalt	147	261	239	302	100%	542* **	100%	285	100%

*Tvangsekteskap

**Kjønnslemlestelse

*** Tallet er revidert siden presentasjonen i IMDis årsrapport 2019. Det har blitt endret grunnet en oppjustering i etterkant av uttrekket som ble gjort i 2019.

Reiserestriksjoner i forbindelse med Covid-19 kan ha virket inn på den nedgangen i antall saker som omhandler frykt for tvangsekteskap og frykt for å bli etterlatt i utlandet sammenlignet med foregående år.

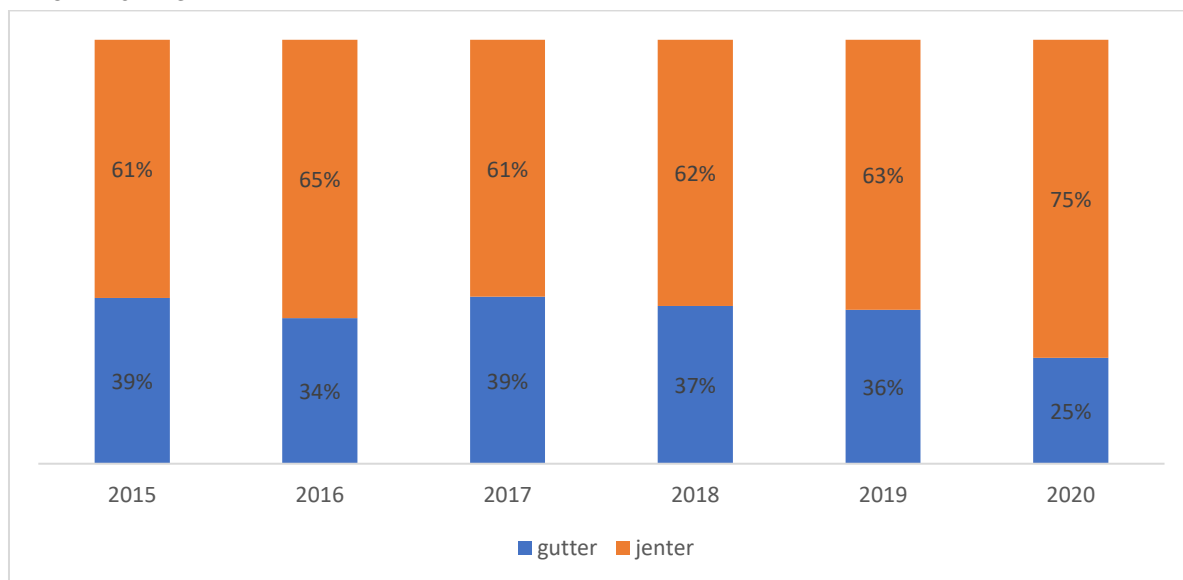
Tallene viser at det var flere saker som dreide seg om barn og unge som var *etterlatt i utlandet* mot sin vilje i første halvår 2020 sammenlignet med hele 2019. Økningen dreier seg i stor grad om familier med mange barn som har blitt etterlatt i Syria og Somalia, der hvert enkelt av barna er registrert som egne saker. IMDis minoritetsrådgiverne og integreringsrådgiverne samarbeider i flere av sakene som omhandler *etterlatte i utlandet*, og også integreringsrådgiverne har en større andel saker som gjelder *etterlatte i utlandet* første halvår 2020 sammenlignet med samme tidspunkt tidligere år. Økningen kan henge sammen med reiserestriksjoner på grunn av Covid-19 pandemien, at det øvrige hjelpeapparatet har fått mer kompetanseheving om disse sakene fra minoritetsrådgiverne og integreringsrådgiverne, og at *etterlatte i utlandet* har fått økt oppmerksomhet i media og offentligheten.

Det var et høyere antall saker som omhandler negativ sosial kontroll første halvår 2020 enn sammenlignet med første halvår i 2018 og 2019. IMDis minoritetsrådgivere mottok under nedstengingen av skolene flere henvendelser fra elever som opplevde en eskalering i negativ sosial kontroll under Covid-19, noe som kan ha sammenheng med at barn og unge i større grad enn tidligere år måtte oppholde seg hjemme og ikke hadde mulighet til å forlate hjemmet på grunn av smittevernrestriksjonene.

Saker fordelt på kjønn

Fordelingen på kjønn har vært stabil over flere år. I første halvår 2020 ser vi imidlertid en nedgang i andelen saker som dreier seg om gutter.

FIGUR 2. PROSENTVIS OVERSIKT OVER SAKSFORDELING PÅ KJØNN I PERIODEN 2015-2020. KILDE. TALLRAPPORTERING MINORITETSRAÐGIVERE

Politiet meldte i april 2020 at antallet registrerte straffesaker gikk markant tilbake i perioden skoler og tjenester var stengte. For voldssaker så politiet en nedgang på 33,8 prosent i uke 11 til 15 sammenlignet med foregående år². IMDi erfarer at sakene som dreier seg om gutter oftere handler om vold og trusler. Nedgangen i antall saker som gjelder gutter kan derfor sees i sammenheng med en nedgang i antallet registrerte voldssaker.

Saker fordelt på landbakgrunn

I første halvår av 2020 jobbet minoritetsrådgiverne med utsatt ungdom med ulik landbakgrunn. Oversikten i tabell 3 gir en oversikt over hvilke land de utsatte har sin opprinnelse fra. De fleste sakene i 2020 gjaldt personer med opprinnelse fra Syria, Irak og Pakistan.

² <https://www.politiet.no/politiet-informerer/politiets-tiltak-i-forbindelse-med-koronaviruset/informasjon-fra-politiet---korona/utvikling-i-kriminaliteten-de-siste-fem-ukene/>

TABELL 3: OVERSIKT OVER SAKER FORDELT PÅ LANDBAKGRUNN, 2018-2020 1. OG 2.HALVÅR. KILDE: TALLRAPPORTERING MINORITETSRAÐGIVERE

Land	2018 1. halv	2018 2. halv	2019 1. halv	2019 2.halv	2020 1.halv
Syria	21	29	44	61	64
Irak	13	15	26	22	36
Pakistan	27	23	25	16	33
Somalia	12	32	40	41	38
Afghanistan	12	7	32	19	17
Tyrkia	7	*	8	11	7
Iran	*	*	14	11	
Palestina	0	*	*	8	7
Marokko	*	*	*	*	
Russland	6	*	6	*	
Norge	*	5	8	*	7
Eritrea	*	*	10	10	8
Andre land *	41	52	61	69	60
Total	139	163	274	268	285

*Av hensyn til personvernet er landbakgrunn med færre enn seks saker lagt til i kategorien 'andre land'.

Fordelingen samsvarer med tidligere år, der personer fra disse landene har representert høyest antall saker. Fordelingen mellom de ulike landbakgrunnene gjenspeiler i stor grad de siste års flyktning- og asylankomster. Fordelingen samsvarer med funnene fra rapporten «Migrasjon, foreldreskap og sosial kontroll»³ fra 2019, der det kom frem at unge med foreldre født i Midtøsten, Nord-Afrika, Somalia, Sri Lanka, Pakistan, og Sør- og Øst-Asia har noe økt sannsynlighet for å oppleve negativ sosial kontroll sammenlignet med befolkningen for øvrig.

TABELL 4: OVERSIKT OVER SAKER FORDELT PÅ LANDBAKGRUNN 2015-2020: KILDE: TALLRAPPORTERING MINORITETSRAÐGIVERE

Land	2015	2016	2017	2018	2019	2020 1.halvår	2020 1.halvår %
Syria	*	11	30	50	105	64	22 %
Irak	17	33	18	28	48	36	13 %
Pakistan	25	50	35	50	41	33	12 %
Somalia	18	52	40	44	81	38	13 %
Afghanistan	25	22	17	19	51	17	6 %
Tyrkia	6	11	11	11	19	7	2 %
Iran	*	9	*	6	25	*	*
Palestina	*	*	6	*	10	7	2 %
Marokko	*	11	*	9	7	*	*
Russland	*	*	*	10	10	*	*

³ Friberg og Bjørnset (2019), Migrasjon, foreldreskap og sosial kontroll (Fafø-rapport)

Norge	*	*	*	7	12	7	2 %
Eritrea	*	*	8	*	20	8	3 %
Andre land *	56	62	74	68	113	60	21 %
Total	147	261	239	302	542	285	

*Av hensyn til personvernet er landbakgrunn med færre enn seks saker lagt til i kategorien 'andre land'

Integreringsrådgivere

Covid-19 har også preget integreringsrådgivernes arbeid i 2020. Ambassadene stengte for ordinært publikumsmottak i mars og integreringsrådgiverne jobbet i denne perioden fra hjemmekontor. Tallene fra første halvår viser at integreringsrådgiverne har jobbet med 127 nye enkeltsaker. Dette er kun en marginal nedgang i antall saker sammenlignet med første halvår 2019, og en markant økning av saker sammenlignet med første halvår i 2018. Disse sakene omfattet både råd og/eller veiledning av den utsatte selv, medarbeidere ved en ambassade eller ansatte i førstelinjen i Norge.

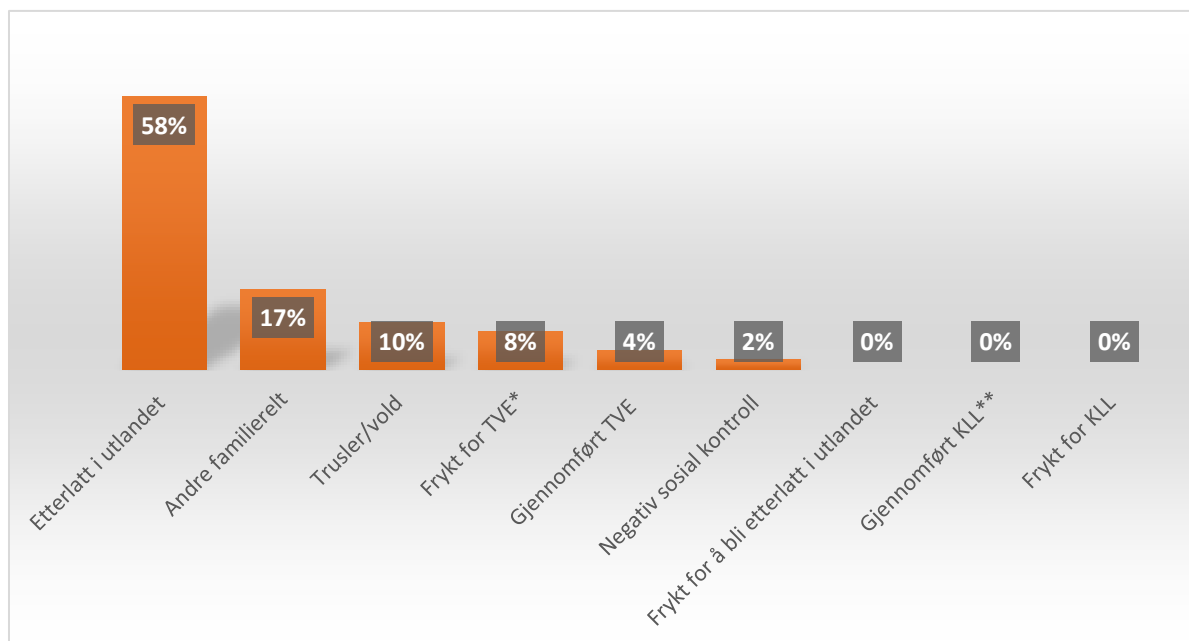
Tall fra integreringsrådgivernes arbeid første halvår 2020 må sees i lys av utfordringene med oppfølging av personer under nedstengingen av ambassadene og tjenester i forbindelse med Covid-19. Noen integreringsrådgivere melder om en nedgang i antall saker på grunn av de strenge smittevernrestriksjonene, stengte grenser og det globale reiserådet fra norske myndigheter. Samtidig erfarer noen av integreringsrådgiverne stor pågang under Covid-19. Dette kan ha sammenheng med at skoler og institusjoner har vært stengt, og at flere utsatte har oppholdt seg midlertidig hos familie hvor de har hatt tilgang til telefon og sosiale medier.

I 20 prosent av sakene ble integreringsrådgiverne kontaktet av hovedperson selv. Utenriktjenesten stod for 23 prosent av henvendelsene, mens de utsattes familie utgjorde 17 prosent, voksenopplæringen 7 prosent og barnevernet 6 prosent av henvendelsene.

Hva handler sakene om?

I første halvdel av 2020 ble over halvparten av sakene Integreringsrådgiverne jobbet med kategorisert som *etterlatte i utlandet* (58 prosent), etterfulgt av *andre familierelaterte saker* (17 prosent), *trusler og vold* (10 prosent) og *frykt for tvangsekteskap* (8 prosent).

FIGUR 3. PROSENTVIS OVERSIKT OVER SAKSKATEGORIER I FØRSTE HALVÅR 2020. KILDE: TALLRAPPORTERING INTEGRERINGSRÅDGIVERE

Fordeelingen av saker sammenfaller med første halvår i 2018 og 2019 med unntak av kategoriene etterlatte i utlandet, frykt for å bli etterlatt i utlandet og andre familierelaterte saker.

TABELL 5: OVERSIKT OVER SAKER FORDELT PÅ KATEGORI, 2018 – 2020, 1. OG 2. HALVÅR. KILDE: TALLRAPPORTERING INTEGRERINGSRÅDGIVERNE

Kategori	2018 1. halv	2018 2.halv	2019 1. halv	2019 2.halv	2020 1.halv
Negativ sosial kontroll	1	7	0	10	3
Trusler/vold	6	19	17	4	13
Frykt for TVE*	16	13	11	6	10
Etterlatt i utlandet	43	82	57	61	74
Frykt for å bli etterlatt i utlandet	5	12	4	9	0
Gjennomført TVE	2	5	1	3	5
Gjennomført KLL**	0	0	0	0	0
Frykt for KLL	0	0	0	0	0
Andre familierelaterte saker***	12	20	42	32	22
Totalt	85	158	132	125	127

*Tvangsekteskap

**Kjønnslemlestelse

***Andre familierelaterte saker er saker der hovedproblematikken er utenfor integreringsrådgiverens mandat, men der sakskomplekset inneholder elementer av tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, æresrelatert vold og negativ sosial kontroll.

TABELL 6: OVERSIKT OVER SAKER FORDELT PÅ KATEGORI 2015-2020 1.HALVÅR. KILDE: TALLRAPPORTERING INTEGRERINGSRÅDGIVERNE

Kategori	2015	2016	2017	2018	Prose nt- andel 2018	2019	Prose nt- andel 2019	2020 1.halv år	Prose nt- andel 2020
Negativ sosial kontroll	2	2	1	8	3 %	10	4 %	3	2 %
Trusler/vold	13	28	18	25	11 %	21	8 %	13	10 %
Frykt for TVE *	34	38	36	29	12 %	17	7 %	10	8 %
Etterlatt i utlandet	36	56	65	125	51 %	118	45 %	74	58 %
Frykt for å bli etterlatt i utlandet	4	20	21	17	7 %	13	5 %	0	0 %
Gjennomført TVE	6	13	4	7	3 %	4	2 %	5	4 %
Gjennomført KLL **	0	0	0	0		0		0	0 %
Frykt for KLL	1	3	1	0		0		0	0 %
Andre familierelaterte saker***	58	42	34	32	13 %	74	29 %	22	17 %
Totalt	154	202	180	243	100 %	257	100 %	127	

*Tvangsekteskap

**Kjønnslemlestelse

***Andre familierelaterte saker er saker der hovedproblematikken er utenfor integreringsrådgiverens mandat, men der sakskomplekset inneholder elementer av tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, æresrelatert vold og negativ sosial kontroll.

Integreringsrådgiverne jobbet med 74 saker som omhandlet *etterlatte i utlandet* første halvår av 2020. Det er en økning på 17 saker sammenlignet med første halvår 2019, og en økning på 31 saker siden første halvår i 2018. Sakene omhandler barn, unge voksne og kvinner etterlatt i utlandet. I mange av disse sakene bor den utsatte sammen med familiemedlemmer eller går på internatskole. Henvendelsene til integreringsrådgiverne kom både fra personer som selv befant seg i utlandet da krisen inntraff og fra personer i tjenesteapparatet, i tillegg til pårørende i Norge som var bekymret for barn og deler av familier som befant seg i utlandet.

Integreringsrådgiverne har i første halvår 2020 ikke registrert saker som omhandler *frykt for å bli etterlatt i utlandet*. I første halvår av 2018 registrerte integreringsrådgiverne 5 saker som omhandlet dette, mens det i første halvår av 2019 ble registrert 4 slike saker. Nedgangen i slike saker første halvår 2020 kan ha sammenheng med reiserestriksjoner i forbindelse med Covid-19.

Andre familierelaterte saker er saker der hovedproblematikken er utenfor integreringsrådgiverens mandat, men der sakskomplekset inneholder elementer av tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, æresrelatert vold og negativ sosial kontroll. Eksempelvis kan dette være saker som starter som pass-saker, men som etter nærmere kartlegging viser seg å være såkalte «dumpingsaker» der kvinner med barn har blitt etterlatt av sine norske ektemenn i utlandet, og som søker om å fornye pass til barnet/barna. Kvinnene i disse sakene har ofte hatt en oppholdstillatelse i Norge som er utløpt. IMDi

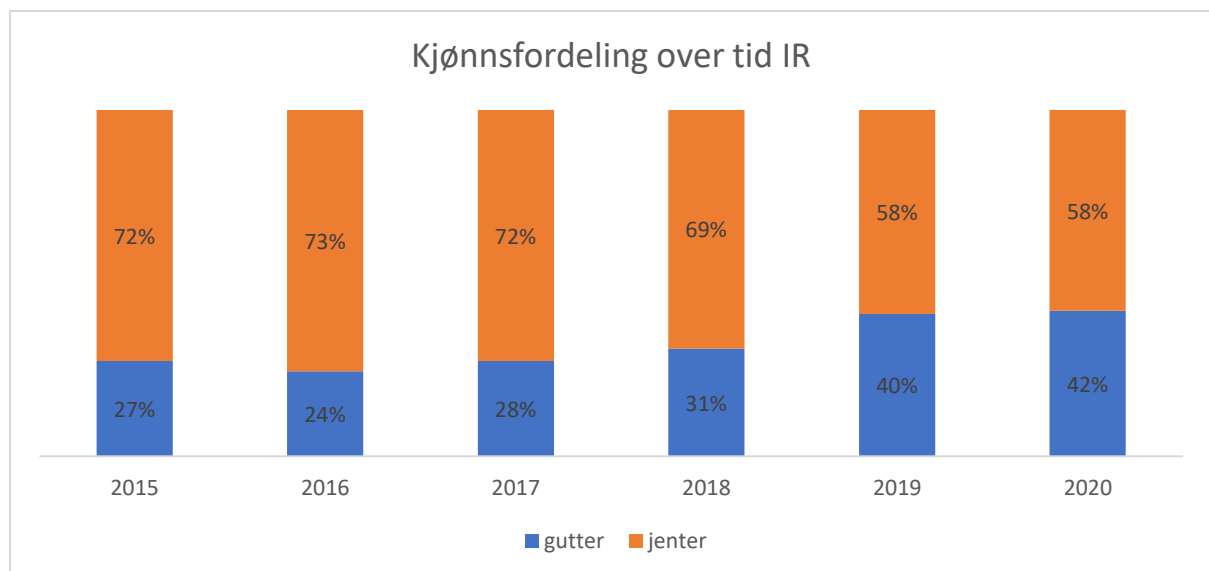
så en markant økning i antallet saker som omhandlet *andre familierelaterte saker* fra første halvår 2018 (12 saker) til første halvår 2019 (42 saker). Tallene for første halvår 2020 viser derimot en nedgang i disse sakene (til 22 saker). Nedgangen i andre familierelaterte saker kan være fordi noen av disse sakene heller registreres inn under de andre kategoriene som sakskomplekset inneholder.

Henvendelsene integreringsrådgiverne mottok fra mars 2020 gjaldt i hovedsak personer som allerede var i utlandet da pandemien inntraff. Fra juni til august mottok ikke integreringsrådgiverne henvendelser som omhandlet personer som var tatt med ut av Norge mot sin vilje.

Saker fordelt på kjønn

Fordelingen på kjønn har vært stabil over flere år. Integreringsrådgiverne veiledet 71 jenter (58 prosent) og 51 gutter (42 prosent) i første halvår 2020. Dette er tilsvarende fordeling som 2019.

FIGUR 4. PROSENTVIS OVERSIKT OVER SAKSFORDELING PÅ KJØNN I PERIODEN 2015-2020. KILDE. TALLRAPPORTERING INTEGRERINGSRÅDGIVERE

Saker fordelt på landbakgrunn

Landbakgrunnene med høyest andel saker i første halvår 2020 var Somalia (20 prosent), Irak (20 prosent) og Syria (17 prosent). Dette samsvarer med de geografiske nøkkelområdene for integreringsrådgiverne.

TABELL 7: OVERSIKT OVER SAKER FORDELT PÅ LANDBAKGRUNN, 2018-2020, 1. OG ANDRE HALVÅR. KILDE: TALLRAPPORTERING INTEGRERINGSRÅDGIVERNE

Land	2018 1. halv	2018 2.halv	2019 1. halv	2019 2.halv	2020 1.halv
Irak	18	26	24	22	26
Pakistan	13	51	33	12	*
Somalia	17	44	32	23	25
Tyrkia	6	*	*	*	*
Russland	*	*	10	15	7
Jordan	0	*	*	9	9
Palestina	0	0	*	*	9
Iran	*	*	0	0	*
Afghanistan	*	*	*	0	0
Syria	10	10	10	10	17
Øvrige land*	22	26	26	31	24
Totalt	86	157	135	122	127

TABELL 8: OVERSIKT OVER SAKER FORDELT PÅ LANDBAKGRUNN 2015-2020 1.halvår: KILDE: TALLRAPPORTERING INTEGRERINGSRÅDGIVERNE

Land	2015	2016	2017	2018	2019	2020 1.halvår	2020 1.halvår %
Irak	41	46	39	44	46	26	20 %
Pakistan	34	27	25	64	45	*	*
Somalia	35	46	31	61	55	25	20 %
Tyrkia	9	10	6	7	*	*	*
Russland	0	0	0	9	25	7	6 %
Jordan	*	*	*	*	13	9	7 %
Palestina	0	0	0	0	9	9	7 %
Iran	8	9	*	*	0	*	*
Afghanistan	15	14	*	6	*	0	0 %
Syria	*	13	27	20	20	17	13 %
Øvrige land*	12	37	52	32	44	24	19 %
Totalt	154	202	180	243	257	127	

For å unngå identifisering er alle land med færre enn 6 saker anonymisert.

Tall fra første halvår i 2020 viser en liten nedgang i saker som gjelder personer med bakgrunn fra Somalia, og en liten økning i saker som gjelder Syria sammenlignet med tall fra 2019. Det har også vært en nedgang i antall saker som gjelder personer med bakgrunn fra Pakistan sammenlignet med tidligere år. Dette kan ha en sammenheng med at situasjonen rundt Covid-19 har gjort det vanskeligere for personer i Pakistan å be om bistand da store deler av Pakistan har vært delvis nedstengt.

Erfaringer fra første halvår 2020

Arbeidet til minoritetsrådgiverne og integreringsrådgiverne gjør at flere ungdommer i sårbare situasjoner får verdifull hjelp og veiledning. Tallrapportene viser en økning i antall enkeltsaker som IMDis minoritetsrådgivere har jobbet med første halvår i 2020 sammenlignet med tidligere år. Dette er til tross for stengte skoler og tjenester under Covid-19. Opprettelsen av 11 nye minoritetsrådgiverstillinger i 2019, og 13 nye stillinger i 2018 har vært viktig i dette.

Integreringsrådgiverne har hatt omtrent samme antall saker i første halvår 2020 sammenlignet med 2019, og en markant økning av saker sammenlignet med 2018. Også dette til tross for stengte ambassader og oppfølging fra hjemmekontor.

Utviklingen i antallet saker som er avdekket de siste årene tyder på at målrettet arbeid og fortsatt utbygging av hjelpeapparatet er avgjørende redskaper for å bidra til at flere utsatte får hjelp og veiledning.

Tilstedeværelse på skolene

Erfaringer fra situasjonen med Covid-19 viser at minoritetsrådgivernes fysiske tilstedeværelse på skolene er avgjørende for å kunne følge opp barn og unge som utsettes for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold.

Minoritetsrådgivernes tydelige mandat gjorde at de ikke ble omdisponert til andre smittevernrelaterte oppgaver i mars-april, og mange av minoritetsrådgiverne erfarte i perioden at de var den eneste trygge voksenpersonen utsatte barn og unge kunne henvende seg til under nedstengingen.

Minoritetsrådgiverne opplevde likevel en nedgang i antallet henvendelser fra barn og unge i perioden skolene stengte sammenlignet med det som er normalt, noe som kan ha sammenheng med manglende mulighet for fysiske møter og skjermede samtaler på skolen. Minoritetsrådgiverne fulgte i denne perioden opp utsatte barn og unge gjennom telefon og SMS, i tillegg til digitale arenaer som videosamtaler, sosiale medier og e-post. Minoritetsrådgiverne erfarte i denne perioden at digitale løsninger i noen tilfeller hindret oppfølging av elever og foreldre, særlig de med kort botid og språkproblemer.

IMDis minoritetsrådgivere fikk under nedstengingen av skolene også henvist langt færre saker fra lærere og skoleansatte enn normal. Ofte omhandler disse sakene mistanke om at elever er utsatt for tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, æresrelatert vold og/eller negativ sosial kontroll. Dette kan ha sammenheng med at det var vanskeligere for skoleansatte å identifisere slike saker, og at terskelen for å ta opp bekymringer med minoritetsrådgiverne kan ha vært høyere.

IMDis minoritetsrådgivere opplevde en økning i antall henvendelser etter at skolene gjenåpnet i mai. Flere utsatte barn og unge tok kontakt med minoritetsrådgiverne og uttrykte at deres situasjon hadde forverret seg i perioden de måtte være hjemme og ikke kunne forlate hjemmet for å gå på skole eller aktiviteter. Økningen i antall henvendelser etter gjenåpningen, sammen med at antallet henvendelser til minoritetsrådgiverne har økt i 2020 sammenlignet med tidligere år, tyder på at

minoritetsrådgivernes fysiske tilstedeværelse på skolene er avgjørende i arbeidet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold.

Mørketall

Selv om minoritetsrådgiver- og integreringsrådgiverordningen har bidratt til mer bevissthet, kompetanseheving og bistand til barn og unge, er det fortsatt mange utsatte barn og unge som ikke har noen å henvende seg til når det gjelder negativ sosial kontroll og æresrelatert vold.

Dette har vært særlig aktuelt under Covid-19. Politiet vurderte i april at det sannsynligvis var en økning i antallet saker som omhandlet vold i nære relasjoner, herunder vold og overgrep mot barn, de første ukene etter nedstengingen av skolene, men at disse ikke ble anmeldt. Disse sakene ble ikke fanget opp da utsatte barn og unge ikke hadde voksne utenfor familien som de kunne henvende seg til, og det var heller ikke voksne som på eget initiativ meldte fra til politiet om barn som kunne være utsatt.⁴

Mange utsatte barn og unge kan ha blitt forhindret fra å ta kontakt med IMDis minoritetsrådgivere og integreringsrådgiverne da de ikke har hatt mulighet til å forlate hjemmet eller ha fortrolige samtaler med trygge voksenpersoner i saker som gjelder negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. Dette gjør at det kan være mange saker som ikke har blitt avdekket i første halvår i 2020. IMDis minoritetsrådgivere vil følge opp dette tett fremover og har fokus på fysisk tilstedeværelse på skolene for å kunne være tilgjengelig og trygge voksenpersoner som elevene kan henvende seg til.

⁴ <https://www.politiet.no/politiet-informerer/politiets-tiltak-i-forbindelse-med-koronaviruset/informasjon-fra-politiet---korona/utvikling-i-kriminaliteten-de-siste-fem-ukene/>